

váltól, mitől fogva a puszta Dóczi birtokai közé számítandó.

Minthogy a XVII. századbéli iratok is Csanád megyében, Sz. Erzsébet mellett, sorolják fel, a mint később látni fogjuk: valószínű, hogy ennek szomszédságában terült el. Valamint az is hihető, hogy régebben falu volt, melynek templomát Albert vagy Adalbert vértanu tiszteletére szentelték, kinek a csanádi székes-egyházban is voltak oltárai¹ s kiről hajdan több falut neveztek el országunkban,² melyek közül azonban ma már egy sem áll fen többé.

Sz. Erzsébet.

I. Erzsébet.

Szent-Király falu.

Sanctus Rex	1333	Szentkirály	1462	Sz. Király	1561—62
Zenthkyral	1344	Zenthkyral	1462	Sz. Király	1561
Zenthkyral	1361	Szentkiraly	1465	Zentes Kiral	1561
Sanctus Rex	1400	Zenthkyral	1465	Szent Király	1561
Zenthkiral	1406	Zenth Keral	1468	Szent Király	1564
Zenthkyral	1446	Zent Kyrál	1469	Sz. Király	1566
Zenthkyral	1450	Zenthkyral	1516	Szent-Király	1566
Zenthkyral	1450	Zentkirály	1549	Szent Királ	1570
Zenthkyral	1451	Sz. Király	1552—3	Szent Kyrál	1578
Zenthkyral	1454	Zentes Kiral	1553	Szent Király	1583
Zenthkyral	1455	Zenthkyral	1553	Sz. Királl	1628—9
Zenthkyral	1458	Zenkirály	1556	St. Kyrail	1702
Zentkiraly	1460	Sz. Királl	1560	Sz. Kiraly	1789
		Zent Kyrál	1560		

¹ U. o. II. 88.

² Hozzánk közel, Békés megyében, K.-Tarcsa és Sz. János határaitban is volt egy. (Karácsonyi, Békésvm. tört. II. 305.)

Régen haza szerte nagy számú falunak és pusztának adták e nevet, melyek közül ma is meg van még 29. A Szent Király alatt pedig I. Istvánt értették, kinek tiszteletére a mi falunk templomát is emelték.¹

Ez kétségkívül oly időben történt, mikor még csak egy szent királya volt az országnak, vagyis mielőtt még I. Lászlót a népies kégyelet vagy a kánon a szentek közé avatta volna. E szerint e kies helyen fekvő falu legrégebb községeink közé tartozik, de azért nem előbb, 1333 mint a pápai tizedszedők lajstromában találunk rá először nevére, mikor t. i. a szent atya javára sorba megadóztatták a hazai papságot s a maroson-tuli főesperességben Nagy-lak és Vásárhely között felkeresték Szent-Királyt is és Gergely nevű papjára, jövedelme tizedrésze fejében, néhány garast vetettek, t. i. első izben 6-ot, második izben 5-öt, harmadizben 4-et.² A garas ez időben a márkának vagy girának 48-ad részét tette s 48—53 szemer ezüsttel volt egyenlő értékű, melyből 14-et számítottak egy forintba.³ Gergely

¹ A Duna mentén, 1272-ben, Sanctus Stephanus Rex volt egy falunak neve (Knauz, Mon. eccl. Strig. I. 599.), melyet ma egyszerűen Szent-Királynak hínak. Még a XIII. században is csupán Istvánt értették okirataink azon név alatt, a mint ez világosan kitűnik azon nádori vizsgálat jkvéből, melyet a pannonhalmi apátság és cseléd-sége ügyében tartottak. (Wenzel, Árp. k. új okmt. VI. 437.) Ez volt az írók nyelv használata is. A Képes Krónika péld. így ír: «Azután a szent király fiával, szent Imrével, és a királynéval együtt azon városba jött, melyet Ó-Budának hínak». (XXXIX.). De VIII. Bonifáczius pápa világosan is megírta, hogy a mi Sz. Királyunkat Istvánról nevezték el. (Monum. Vatic. I., IV. 234.)

² Az adólajstrom, Mon. Vat. Ser. I. vol. I. 148., 154., 156. ll.

³ Rupp, M. orsz. pénzei 7. 8. ll.

papon ez oly adó volt, melynél többet a két első évben az esperesség egyik papja sem fizetett; kevesebb volt adója a vásárhelyi lelkésznek is: a mi azt mutatja, hogy Szent-Király e vidéken a legnagyobb falu lehetett, bár az adó egészben véve sem mutat nagyobb jövedelmű állásra.

Valószínű, hogy már ekkor a Gyáli Kakas nemzetség bírta e falut, mert ennek egyik tagja, Gyáli Tyuk Tamás, királyi fő-étekfogó és pohárnok, valamint testvérei, Miklós és Antal ezután nem sokára panaszt emeltek Nagy Lajos | 1344 királyunk előtt, hogy míg ők a király szolgáltaiban fáradoznak, az alatt „egynémely szomszédok és mesgyések“ az ő Csanád megyei szentkirályi földeiket hirök és tudtok nélkül eladogatják és zálogba vetik, mi ellen formaszzerűen tiltakoznak.¹ Ezek a bepanaszolt „egynémely szomszédok és mesgyések“ minden valószínűség szerint a hódi és vásárhelyi urak voltak, mivelhogy Szent-király határa ezek földébe nyult be s később is ezek foglalásai miatt volt sok baj Szent-királyon. Tamás egyébként a nagy király előtt kedvességben állott, mert fi örökösé nem lévén, megengedettet neki, hogy minden | 1353 javait leányára, Szkolasztikára, ki Tembesi Miklós felesége volt, örökithesse át.² Tembesiné azonban unoka-testvéreivel, Kakas Istvánnal és Barnabással, közösen bírta Sz.-Királyt s a kölcsönös kellemetlenkedések eltávolztatása okáért történt, hogy az atyafiak néhány év múlva a budai káp- | 1361 talan előtt barátságosan megosztottak a falun s minden egyéb nemzetiségi birtokon is.³

¹ Géressynél, gr. Károlyi oklt. I. 161.

² U. o. I. 334.

³ U. o. 329.

Ezek maradtak földesurai a falunak s kegyurai az egyháznak hosszú időn keresztül Lajos király halála után is s hihetően ők eszközölték ki a megyés püspök és Zsigmond király pártfogása mellett, hogy IX. Bonifáczius pápa a szent-királyi templom javára bucsut engedélyezt. A bucsulevél szövege t. i. ez volt: „Bonifáczius stb. minden Krisztusban hívőknek, kik e levelet látandják, üdvöt! Azzal az óhajással lévén, hogy a cenádi Szent-Erzsébet egyházát a Krisztusban hívők illő tisztelettel látogassák, ez okból mindazon igaz bűnbánoknak és gyónóknak, kik az Ur Jézus Krisztus születése, körülméltelkedése, nyilatkozása, feltámadása s menybe menetele ünnepén, nemkülönbén úrnappor és pünkösdben, — továbbá azoknak, kik a boldogságos Szűz Mária születése, megjelenése, tisztulása, látogatása és menybemenetele ünnepén, Keresztelő Szent János, Péter és Pál apostolok napjain és Mindszentek napján, — végezetre azoknak, kik karácsony, vizkereszt, húsvét, áldozócsütörtök és úrnappor nyolczad napjain s a pünkösdt követő hat napon át — a nevezett egyházba évenként ellátogatnak és annak fentartására segélyző karjaikat kinyújtják, a rájuk rótt vezeklésből az ünnepek mindenikén, két évet és negyven napot, — a nyolczadok és az említett hat nap bármelyikén pedig száz napot, irgalmasan elengedünk. Kelt Rómában, Szent Péternél okt. 5-dik idusán, a 11-ik évben“.¹

Bőséges alkalom volt tehát nyújtva a jámbor hiveknek, hogy a szent-királyi templomban imádkozhassanak, alamizsnálkodhassanak és bünbo-

¹ Az oklevél a Monum. Vaticana-ban Ser. I. Vol. 4. fol. 234.

csánatot nyerhessenek — az egyházi évnek minden szakában és ez, képzelhetőleg közelből és távolból vonzotta ide a törődött szívű hiyeket s ily módon a bucsu nemcsak módot nyújtott a templom diszesen való helyreállításához, hanem egyszersmind a hely forgalmát is emelte. Ha a pápai tizedszedők most jöttek volna, hogy az ottani plebánost megadóztassák, aligha elégedtek volna meg azzal a 4—6 garassal, melylyel Gergely atya ez előtt hetven évvel minden tartozását leróta.

De míg a templom ily módon megújult, azalatt a falu egykori földesuri családja az elfogyatkozás felé közeledett. Szkolasztika asszonyának nevezetesen férjétől, Tembesi Miklóstól, nem maradt gyermeke s az atyai vagyonnak, ha ő is meghal, az oldal-ági rokonokra kellett szállania. Mielőtt ez megtörtént volna, még életében gondoskodott tehát egy pár hűséges gazdatisztjéről, név szerint Andrásfia Sebestyénről és Antalról, hogy őket hűséges szolgálatukért illően megjutalmazza. Ezeknek, ugyanis, ben a faluban, Hódvásárhely felől egy egész udvartelket, kün a határban pedig 100 hold földet ajándékozott s ez ajándékozáshoz a leendő örökösöknek, Gyáli Istvánnak és Jánosnak, beleegyezését is kinyerte, a mit ezek később, Szkolasztika halála után, a csanádi káptalan előtt forma szerint is kinyilatkoztattak.¹ Ugy volt megírva e nyilatkozatban, hogy az ekkép' elajándékozott földből 40 hold esett a Katra-földön,² másik 40 a Meszeshalom környékén, 20 hold pedig a Badus-

¹ A káptalani bizonyítvány, Orsz. It. Szentiványi-féle iratok 35—41.

² Katra-dülő Szent-Királyon, ily név alatt, ma is ismeretes.

halom-teleke közelében. Ezekkel járt még egy rekesz a Feredő-vesze-hely nevű halastóban, mely a Katra-föld felé nyúlt, továbbá réti nádas és egyéb haszonvételek. Sebestyén bele is ült az ekkép' nyert nemesi birtokba s magát innét nem sokára Szent-királynak nevezte. Az új birtokos család ez után mindinkább terjeszkedett. Utóda, Szent-királyi Kálmán, már a fél falu birtokára eszközölt ki Zsigmond királytól adománylevelet, azonban a beigtatásnak Gyáli Jakab, nevezett István fia és annak veje ellenmondottak.¹ | 1406 Ez időben még maga Sebestyén is életben volt, mit onnét tudunk, hogy a Solti család beigtatásán még pár évvel ezután is személyesen | 1408 részt vett.² Jakab fia Pál ezalatt nővére, Agnes, nevében a Sebestyén fiával, Mátéval, tűzött | 1406 össze, a mennyiben ellene bizonyos darab föld elfoglalásáért, mely a Szent-királyiak belsőségéhez tartozott, peres keresetet indított, melyet | 1446 azonban idővel „némely jámbor és nemes férfiak rendeletére és intézkedésére, kik köztök a békesség helyreállításán fáradoztak“, megszüntetett, mikor is a peres felek akkép' egyeztek ki, hogy Máté azt a nemesi udvartelket, melyben akkor lakott, minden tartozékaival és haszonvételével együtt tartsa meg, mivelhogy azt az ő elődei bizonyos szolgálatok teljesítéseért kapták, de másfelől Máté és utódai is kötelezzék magokat arra, hogy Pál irányában ezután „valósággal és tökéletesen teljesíteni fogják a kérdéses szolgálatokat és segédkezéseket“, miről az aradi káptalan állított ki egyezséglevelet.³

¹ Géressynél, I. 536.

² Fejér, Cod. dipl. Hung. X., III. 86.

³ Géressynél, II. 249.

Ez időben Kakas Pálon és Ágnesen kívül még Kenyeres Márton nemes birtokost ismerjük Sz. Királyról, továbbá Ábrahámfia Istvánt és Imrét. Előbbik gazdatisztje, utóbbik pedig alügyésze volt a fentebbi Pálnak. István, mint szomszéd, törvényes bizonyságképen szerepelt Hunyadi Jánosnak a hód-vásárhelyi uradalomba beigtatásakor,¹ Kenyeressel és Imrével pedig a 1450 Telegdi főispán által, a kereszturi tó ügyében, megtartott vizsgálaton találkoztunk, midőn 1450 mindketten a csanádi káptalan javára tanuskodtak.²

A Kakas Pál nemzetsége is azonban kihaló félben volt, mert fia, János, idő előtt sírba szállott. Pál tehát úgy rendelkezett, hogy halálával összes javait sógora, Hániki János nádori főjegyző, és Sárý Péter, fehérvári kanonok, Hunyadi János kormányzó kancellárja s ezek testvérei örököljék. Ebbe azonban a leány-ági rokonok nem nyugodtak bele. Vecsési Sarutha György 1451 nevezetesen s özvegy Báboni Jánosné négy gyermekével pert indítottak Pál ellen. De ő ezeknek a budai káptalan előtt olyan leveleket mutatott fel, melyekből belátták, hogy a birtokok lányágra nem szállhatnak, miért is magok részéről beletnyugodtak Pál rendelkezésébe.³ Ez a per tehát nem tartott sokáig s jól végződött Hánikiékra nézve. De annál hosszabb és nehezebb volt a küzdelem, melybe ők Kakas Pál csakhamar bekövetkezett elhunytával a hagyaték érdekében

¹ A beigtató levél gr. Telekynél, Huny. kor. X. 256.

² Orsz. lt. Dt. 29489.

³ A levél Palóczy László országbiró 1469-ki átiratában a gr. Károlyi nemz. budapesti levéltárában, 42. fiók, 42. szám.

belebonyolódtak. Mert bár a Kakas-féle javakról a magok részére László király- | 1454. nov. 4. től adománylevelet eszköztek is ki s magokat azok birtokába minden ellenmondás nélkül törvényesen be is igtatták: de hogy, hogy nem, ugyan azon javakat a király néhány nap mulva másoknak is elajándékozta, kiket azok birtokába törvényesen és ellenmondás nélkül szintén beigtattak. Az új javadalmasok Varjuhegyi Krompergi Német Lőrincz, Tolnai Deák Bereczk és Lusoni Deák György voltak, kik egyszersmind módját lelték annak, hogy a gazdátlan jószágokat kezökhöz vegyék, azok birtokába bele helyezkedjenek, a mit Kakas Pál özvegye. Zsófia asszony sem tudott megakadályozni, ki egyébként testvére volt Hánikinak s ezután csakhamar újra férjhez ment Kenderesi Balázshoz s Hánikival és Sárival úgy egyezett, hogy őt is vegyék be magok mellé az érdek-szövetségbe, melyből előbbik férje kihagyta. Azonban Varjuhegyi sem engedte a maga jogát s követelődzésével elért annyit, hogy Sárý kanonok — valószínűen a többi érdektársak nevében is — Varjuhegyiéket pénzzel kielégítette¹ s rábirta arra, hogy azok a jószágokat kiadják s a további jogkereséstől elálljanak, a mikor egyuttal a többi javadalmasok megosztottak a birtokon. Palóczi László országbíró előtt Budán történt meg az egyezkedés, melyen | 1455. febr. 10. személyesen résztvettek Hániki és Kenderesi, utóbbik, felesége, Zsófia asszony, nevében is, Sárý Péter, testvéreinek, Barnabásnak, Fábiánnak és Gellértnek s unoka-testvéreinek, Balázsnak nevében is. A három falu határában eső földek 2—2

¹ Az oklevél ezt választékosan így fejezi ki: «ember-séggel és a maga tulajdon erejével».

egyenlő részre hasítottak s ezek egyike Hánikinak, testvérének Gáspárnak, Kenderesinének s az ő örököseinek esett, a másik fele pedig Sárnyak és rokonságának. Mindenik fél kötelezte magát arra, hogy ha még ezután valaki a Kakas-rokonságból, vagy bárki más idegen, a vagyonhoz jogot formálna s e végből a tulajdonosok ellen törvényes keresetet indítana, egyik fél se tegyen semmiféle intézkedést, sem egyezséget ne kössön a másik fél tudta és beleegyezése nélkül, hanem a tulajdon jog ügyében mindent közül-akarattal végezzenek s hogy az esetre, hogy ha bármelyik fél magtalanul halna el, utána az életben maradt többi felek örököljenek.

Mikor azonban az egyezés ekképen létrejött, Hánikiék előtt új nehézségek merültek fel Szent-Királyra nézve. A falut, ugyanis, időközben Hód-vásárhely város által Hunyadi János magának elfoglaltatta s a vásárhelyiek azt most nem akarták kezökből kibocsátani. A szerződött felek tehát Hunyadihoz fordultak s jogaikat az oklevelek felmutatásával igazolták, | 1455. szept. 8. mikor is Hunyadi rendeletet küldött a városához, hogy a falut Zsófia asszonynak és érdektársainak minden vonakodás nélkül adják át.

A város azonban nem sietett az engedelmességgel, más felől Varjuhegyi is megbánta az egyezséget s László királytól a maga és testvére, Gáspár, javára újabb adománylevelet eszközölt ki s magokat a birtokokba újra beigtatták, egyszersmind, mivel László király időközben meghalt s az ország kormányát a gyermek Mátyás király helyett Szilágyi Mihály vitte, panaszt emelt Szilágyi előtt Hánikiék ellen. Ez utóbbiak személyesen jelentek meg az ügy tárgyalásán, mely alkalommal Szilágyi és az ország

zászlósai előtt mindkét fél felmutatta jogai igazolása végett a maga okleveleit, melyeket a fentebbiekből már ismerünk. Az ítélet, természetesen, Hánikiék javára ütött ki, Varjuhegyiek pedig keresetökkel elutasítottak. Most még csak az volt hátra, hogy a falut a hód-vásárhelyiek kezéből kivegyék. E czélból Szilágyi rendeletet küldött a városra, melyben tüzetesen | 1458. már. 30. előadja, hogy a falu tulajdonjoga Hánikiékat illeti s annak következtében szorosan meghagyja a bírának s a város egész népének, hogy Sz. Királyt Hánikiéknak „bocsássák át, kezeiket az egész ügyből húzzák ki s Szent-Király falu dolgába ezentul beleelegyedni soha és semmiképen se merészkedjenek“ stb.

Hániki János, alighogy ily módon Szent-Királyhoz hozzájuthatott, nemsokára elköltözött ez árnyékvilágból. Sáry Péter tehát ezentul egyedül maradt, hogy a pörös jószágért küzdjön, melynek bajai néhány év múlva ismét megújultak, még pedig nagyobb mérvben, mint valaha. Kenderesi Balázs ugyanis, kinek felesége időközben valószínűen szintén meghalt, nem akarta a birtok fele részét kezéből kieresztelni s a kanonoknak átbocsátani. E miatt Sárynak perelnie kellett, de a hiteles okiratok nem voltak kezénél, melyekre a pörben szüksége volt, mert ezeket meg a nádori főjegyző halálával Hániki Gáspár tartotta magánál. Sáry ily helyzetben először is Gáspár ellen indította meg a keresetet s Budára Palóczi László országbiró elébe | 1469. már. 5. idéztette őt meg. Palóczi felszólítására Gáspár félre tett minden vonakodást s átadta a leveleket az országbirónak, hogy azokról hiteles másolatot készíttethessen. Ez meg lévén, a kanonok Kenderesit idéztette meg szintén Budára, Palóczi

elébe s ott ezt a Kakas-féle három falu birtoklásától letiltatta. A kuria azonban | 1469. maj. 5. az ügyben ezuttal nem hozott ítéletet, hanem Kenderesi kértére a Sáry által felmutatott oklevelek hiteles másolatát annak kiadta, mely fordulatával a dolgoknak a kanonok aligha lehetett megegyezve.¹

Voltaképen Szt. Király már ekkor sem egyik, sem másik peres felé nem volt, mert Mátyás király időközben alkalmasint annak jött tudatára; hogy a Kakas-féle jószágok legjogosabban a koronát illetik. Egyelőre tehát a falut Lippa várához kapcsoltatta, mely ekkor Szilágyi. | 1460 Mihályé volt, majd nem sokára egyik udvari tisztjének, Szentiványi Mihálynak, Pest megyei földes urnak, ajándékozta azt.² | 1460. máj. 26.

Peres birtokokkal szemben többet megengednek a szomszédok magoknak, mint rendszeren, de nincs is, a ki a határookra gondosan felügyeljen: így hát nem csoda, hogyha Szent-Király és Vásárhely határai idő közben összezavarodtak s a vásárhelyieket azzal vádolták, hogy a szent-királyiak földeit elfoglalták. Mátyás e miatt két ízben írt rá a városra, ezenkívül a csanádi káp- | 1460—1 talant is utasította, hogy a két község között határjárást tartson. Mind ennek nem volt kellő fogamatja, sőt a határjárásban a káptalan embezeit Vásárhely ekkori földesura, Gáji Horváth Gergely meg is akadályozta.³ Végre is a két

¹ A szt.-királyi örökösödésre vonatkozó összes iratok Palóczi országbíró 1469-iki átíratában a gr. Károlyi nemzetség budapesti levéltárában 42. fiók, 42. sz. (Az oklevelek nagyobb részét más átírat után Géresi is közli i. m. II. 283—317.)

² Orsz. lt. acta post. advoc. mort. 35—41.

³ A levelek a gr. Károlyi nemzetség b.-pesti ltárában, 36. fiók, 25. sz.

szomszéd földesur barátságos egyezkedés útján, a helyben lakók véleménye szerint állapította meg a határokat.¹ | 1465.

Szent-király tehát ily módon általában új földes urakat nyert, de a háborúság lelke ezeket is úgy megszállotta, mint a régieket. Szentiványin kívül t. i. Budai Mátyás, Székely Tamás és Kápolnai Jakab két fiával birták a helyet, de a kik mindannyian szemben állottak egymással s „az ujjhuzásnak, hatalmaskodásnak, kártételnek, bántalmazásnak, törvénykezésnek és pereskedésnek különféle nemeivel“ és eszközeivel keserítgették egymást. Végre azonban megelégték az ilyen életet s a budai káptalan előtt bé- | 1468 nov. 30. kére és egyezsége léptek egymással oly feltétel mellett, hogy minden, bárhol levő javaik két egyenlő részre osztassanak s ezek egyike a Szentiványi, másika a Kápolnaié és két fiáé legyen, de oly móddal, hogy Szent-Király falunak a Kápolnaiakat illető felét is még 12 éven át Szentiványi haszon-élvezze.² Ezen kívül még a Sárnyaknak is volt birtokuk a faluban: sőt Sárny Zsigmond özvegye, Anasztázia, még sokkal | 1495 később is jogát tartotta Sz.-Királyhoz.³

A másik század első részében már Pestyéni Gergely földesurat is itt találjuk a faluban. Róla szól nevezetesen Perényi Imre nádor egyik levele, mely szerint Pestyéni a miatt panaszodik, | 1516 hogy a vásárhelyi földesuraságok emberei az ő szent-királyi lakára és udvarára rárontottak s onnét egy jobbágyát és 32 marháját elhajtották. A vádlottak azonban, hihetőleg ügyvédi fogással

¹ Orsz. lt. acta post advoc. mort. 35—41.

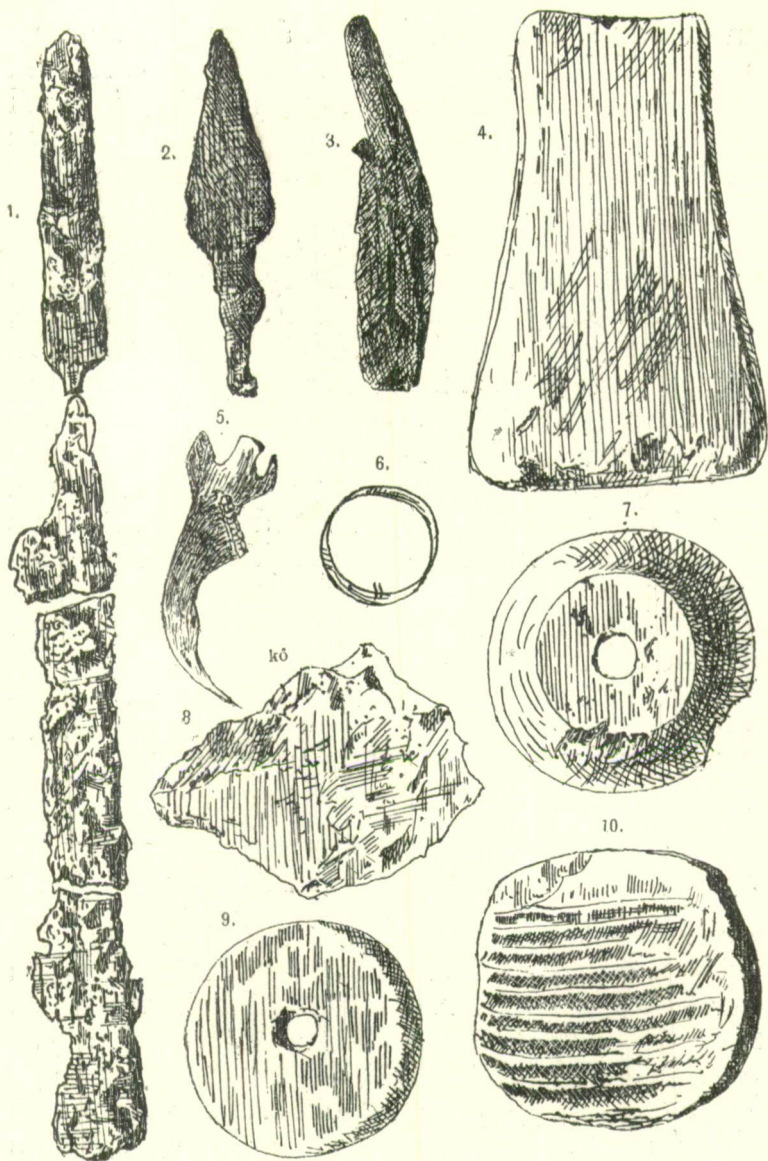
² Orsz. lt. Dl. 16734.

³ Borovszky, i. m. II. 559.

élve, még azt is kétségbe vonták, hogy panaszosnak ez időben háza lett volna Szent-Királyon. Pestyéni részéről az ő ekkori jobbágyai közül Kónya Péter, Kónya Kelemen és Szöllős János névszerint is megemlítettnek a periratokban.¹

A falu az u. n. Szent-Király-telken feküdt, a Hód tava kanyarulatánál, ennek keleti partján, kies magaslaton, a mai szent-királyi szőlők Makóra néző végében. Itt, t. i. a városból kivezető gorzsai ut három felé ágazik el s ez elágazások közt tűnnek fel a közép kori falu nyomai. Régebben e hely még magasabb volt, de a 40-es években a partot 4—5 láb mélységben levágták s a töltésbe hordták. Akkor nem kevés téglát és négyszögletű termés-követ szedtek ki a Varga József földjén létezett egykori épület alapjából. Ma is sok téglá- és cserépedény-törmelék van még ott a föld színén: ásattunk azonban nem lehetett, mivel-hogy a kutatás idején (1893) a föld luczernával volt bevetve. Keletre e területtől, a katra-széli ut tulsó oldalán, a Hódi István és a Lukács földek északnyugati végeiben, szintén sok téglá és cserépdarab fedi a föld színét, itt azonban régészeink, bár több helyen ásattak kémlő árkot s mindenütt kevert és többször megbolygatott földre találtak, értékesebb lelet birtokába nem juthattak: csupán 3 vas kés (egyik töredék állapotban), vas zabla részek, egy égetett agyag korong, 2 darab agyag orsó fej, egy bronz csatt peczek nélkül és egy kova kerültek gyűjteményünkbe. Három év múlva újra ásattunk itt, a midőn is a Hódi-féle földön talált soros sírokból egy nyil-vas szeges véggel

¹ Orsz. lt. Dl. 22823.

$\frac{1}{2}$ nagyság.

Természetes nagyság

39. sz. Szent-királyi leletek.

s egy kis bronz gyűrű jutott felszínre. Szemben e helylyel, a Varga István földje sarkában, hol az a Csó Imre földjével ér össze, régi bögrék kerültek elő csoportosan a föld alól, melyek azonban nem jutottak el gyűjteményünkbe.

Szent-Mihály-utczája falu.

Csak egyetlen egyszer találkozunk nevével, t. i. azon per irataiban, melyet a Szekcsei Herczegek Hédervári Lőrincz nádor ellen, egyebek közt a hód-vásárhelyi uradalom érdekében, folytattak. A peres iratok nagy része ugyan koholt: de arra, hogy földrajzi adatokat szolgáltatson, nagy régiségeért alkalmas. Itt van t. i. a székes-fehérvári káptalannak egy beigtató levele is, | 1446. aug. 1. mely a nagy uradalomról s ennek alkatrészeiről a következőket mondja: „Hód és Vásárhely városok, Toron, Ábrán, Tarján, Szent-mihály-utczája, Csomorkány, Sámson falvak, melyek a nevezett Hód és Vásárhely városokhoz tartoznak“¹

A falu talán szemben Tarjánnal, a Szigetben feküdt, a Lichner által ú. n. Kun-halmok táján, mert ezek egyikében találtunk téglá alap falak maradványai közt soros sírokra, melyek együttvéve templomról tanuskodnak. A városi belterületnek ily nevű része tudtommal soha sem volt s jelenleg sincs.

¹ A per iratai Orsz. lt. Dl. 1816. (Megjelentek a Tört. tárban.)